

Nr 280.

Av herr **Björck**, om viss översyn av gällande avtal mellan staten och Radiotjänst.

Om den politiska utvecklingen efter kriget är omöjligt att spå. En sak torde dock vara viss, nämligen att samhällsproblemen bli många och svår-lösta. En lugn demokratisk utveckling kan inte anses säkrad enbart genom krigets väntade utgång. De grundläggande medborgerliga friheterna kunna än en gång komma i trångmål.

Under dessa förhållanden torde den offentliga politiska debatten bli av mycket stor betydelse: dels genom att för folket klarlägga innebörden av uppkommande nya frågor eller förslag av politisk, social eller ekonomisk natur, dels genom att uppväcka och stimulera intresset för allmänna angelägenheter och för ett fritt meningsutbyte överhuvud.

I ett sådant läge kan rundradion komma att spela en stor och betydelsefull roll. Bättre än något annat instrument får den anses vara ägnad att föra ut de politiska idéerna och problemställningarna till menige man och att för var och en klargöra hur ett kultiverat meningsutbyte i samhällsfrågor kan försiggå. Den svenska rundradion har vid flera tillfällen redan före andra världskriget givit värdefulla bidrag till belysningen av omtvistade frågor. Denna sida av radions verksamhet har av begripliga skäl under det nuvarande kriget kommit i skymundan. Under samlingsregeringens och de yttre bekymrens tid inträdde en borgfred, som påverkade debatten överhuvud i återhållsam riktning. Denna praxis bör brytas, i samma mån som de faktorer som framkallat den minska i betydelse.

Vid flera tillfällen har det ifrågasatts, om icke radioutsändning från riksdagens förhandlingar skulle anordnas. Talmanskonferensen har hittills avböjt gjorda framställningar härom, närmast med hänsyn till riksdagsdebattens ofta utdragna och föga dramatiska karaktär, som i regel gör dem olämpliga som radioprogram. Det är sannolikt, att denna fråga icke kan lösas under den närmaste tiden. Möjligen blir läget ett annat, när de tekniska förutsättningarna för dubbelprogram föreligga. Men så mycket angelägnare är det, att radion genom andra programpunkter, företrädesvis diskussioner men även föredrag, kåserier, reportage, frågesport etc., livligt och fylligt återspeglar det politiska livet i landet.

Den avgörande punkten i detta sammanhang torde vara, att icke Radiotjänsts ledning behöver tolka det i och för sig självklara saktlighets- och objektivitetskravet alltför snävt. Radions opartiskhet anges som ett villkor i § 7 i den av Kungl. Maj:t godkända överenskommelsen mellan telegrafsty-

relsen och Radiotjänst, som undertecknades den 10 augusti 1935 och som fortfarande får anses vara radioverksamhetens underlag. Denna regel får självfallet icke rubbas till sin egentliga innebörd. Men erfarenheten visar, att den kunnat tolkas i vitt skilda riktningar. Under 1920-talet torde man i allmänhet ha ansett, att »opartiskheten» lade hinder i vägen för att i radio uppta spörsmål, som framkalla strid. Tillspetsade eller polemiska uttalanden menades överhuvud inte böra förekomma vid en radioutsändning. Under förra delen av 1930-talet inträdde en förändring i praxis. Man eftersträvade nu uppenbarligen endast en viss »jämvikt» mellan uttalanden av olika tendens, en tolkning som givetvis medgav ganska tillspetsade diskussioner men som också därigenom väckte ett visst uppseende och en icke ringa diskussion i pressen och annorstädes. Den friare uppfattningen segrade emellertid och får kanske sägas fortfarande råda i princip, ehuru den framträtt mindre tydligt under kriget.

Frågan om hur dessa politiska programslag skola utformas faller icke under statsmakternas domvärjo. Med rätta har det ansetts vara ett stort intresse med hänsyn till radions utveckling, att den i möjligaste mån kan vara en fri och oberoende kulturinstitution. Det är radioledningens sak att med både takt och djärvhet utforma kursen, dock med ledning av den ovan återopade överenskommelsen med telegrafstyrelsen. Vad som emellertid härvidlag åligger statsmakterna är att tillse, att gällande överenskommelse mellan den och Radiotjänst icke har en sådan lydelse, att den lägger hinder i vägen för en fri och verkligt upplysande debatt i brännanda kulturfrågor, däribland i första planet de politiska.

Eftersom den gällande överenskommelsen visat sig kunna ge rum för olika tolkningar, synes det vara motiverat, att den underkastas en granskning, eventuellt en omarbetning i förtydligande riktning. Det bör i alla händelser även för framtiden vara alldeles klart och oomtvistligt, att regeln om opartiskhet gives en sådan innebörd, att de verkliga, mera betydande meningsbrytningarna inom nationen kunna komma fram på ett tydligt upplysande och levande sätt. Regeln om vanlig takt och hänsyn till de stora lyssnarskarorna sättes icke härmed ur kraft.

Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t underkastar § 7, mom. 1 i gällande avtal mellan staten och Radiotjänst den översyn som efter prövning enligt ovan antydda principer kan anses påkallad.

Stockholm den 23 januari 1945.

John Björck.